

Ale román také umožňuje uvědomit si, že způsoby a mravy jsou mnohem odolnější než názory a že i ve společnosti oddané rovnostářským teoriím přetrvávají sympatie k aristokracii. Ta stále vzbuzuje obdiv svými vybranými způsoby a tím, že cítí povinnost učinit lidské vztahy příjemnými a zdvořilými. Takže vidíme, že v měšťanských a republikánských společnostech přetrvává umění konverzace, vytříbenost chování a koketnost ve vystupování. Aristokracie působí přitažlivě i na samotné romanopisce, kteří si jsou vědomi toho, že vybrané způsoby, jakožto doplněk společenského života, jim mohou být námětem. Literatura totiž žije z forem a tradic, vyzdvihuje navíc jedinečnost některých lidí, ze kterých udělá hrdiny, a popírá možnost nepopsané duše tím, že se odvolává na minulost, na předky a tedy na důležitost předávání a dědičnosti. Nemůže se tudíž zcela úplně ztotožnit s ideologickým převratem demokracie a upíná se na některé formy z minulosti. Z toho důvodu je zajímavé pozorovat, jak nám ukazuje autorka, jaký může být rozdíl mezi posunem v myšlení a posunem v pojetí společenských vztahů: v díle Hřích pana Antonína (*La pêche de Monsieur Antoine*) dochází George Sandová ke stavbě utopické společnosti, která se paradoxně snaží dosáhnout aristokratického života pro všechny, takže se domnívá, že vybrané způsoby mají svůj smysl i v demokratickém světě.

Odpor proti nástupu nového světa se v románech projevuje dvěma hlavními vektory: náboženství a ženy. Katolické vyznání bylo paradoxně obnoveno Revolucí, protože staví do protikladu svoji stabilní nadvládu proti poblouznění způsobeném Revolucí. Svůj vliv uplatňuje prostřednictvím šlechty. Ta obnovuje zápal pro vyznávání svého kultu a předstírá soucit tím, že se staví do pozice utěšovatele nešťastníků. Moc katolického vyznání se může dokonce dostat až na pole politiky a vytvořit ozbrojenou sílu a nástroj k vynucení si poslušnosti lidu. Román *Dobytí Plassansu* (*La Conquête de Plassans*) od Emila Zoly znázorňuje vzrůstající působení církve na lidské vědomí a ukazuje, jak se církev může vmísit do politických záležitostí a dokonce je i ovládat. Navíc v odboji, který proti sobě staví starý a nový svět, hraje významnou roli ženská populace. To ona má nejcitlivější vztah k náboženství, zachovává tradice a ohrnuje nos nad úplným opuštěním minulosti. Historička vidí v Delphine, od Germaine de Staël, autorčino přesvědčení, že ženy jsou soucitné bytosti a vědí lépe než muži, nakolik je třeba být umírněný. Tím se staví proti těžkým následkům, které obnáší příliš prudká změna.